

Leylek İle Tilki

1. ETKİNLİK

Aşağıda anlamları verilen kelimeler metinde geçmektedir. Bu kelimeler bulmacada gizlenmiştir. Kelimeleri bulunuz ve anlamlarının yanlarındaki alana yazınız.

Gezmek, tanımak, görmek, dinlenmek amacıyla geziye çıkan (kimse).

- **Cevap:** gezgin

Türlü üflemeli ve vurgulu çalgılardan oluşan ve genellikle geçit törenlerinde kullanılan mızıkacılar topluluğu veya takımı.

- **Cevap:** bando

Eğlenmek veya bir olayı kutlamak amacıyla birçok kimsenin bir araya gelerek yedikleri yemek.

- **Cevap:** ziyafet

Bir iş için bilgi veya yol sormak, görüş almak, istişare etmek, müracaat etmek.

- **Cevap:** danışmak

Kendini büyük gören, büyülenen, gururlu.

- **Cevap:** kibirli

Eni boyundan ve derinliğinden çok olan, basık ve geniş.

- **Cevap:** yayvan

Dedelerden ve büyükbabalardan her biri, baba.

- **Cevap:** ata

Anlamını öğrendiğiniz kelimeleri birer cümle içerisinde kullanıp yazınız.

gezgin: Emekli olduktan sonra gezgin olup Türkiye'nin her yerini gezmeye karar verdi.

bando: Bandonun çıkardığı sesler sokaktaki köpekleri korkuttu.

ziyafet: Ablam üniversiteden mezun olunca babam bir ziyafet düzenledi.

danışmak: Tören için hangi elbiseyi giyeceğime karar vermek için anneme danışacağım.

kibirli: O kadar kibirliydi ki bizden yardım bile istemiyordu.

yayvan: Bütün tabakları yayvan tepsi üzerine yerleştirdi.

ata: Vatanımız için mücadele eden atalarımızı saygıyla anıyoruz.

2. ETKİNLİK

“Leylek ile Tilki” metninin konusunu ve ana fikrini yazınız.

Metnin konusu: Ön yargı

Metnin ana fikri: Çevremizdekilere karşı ön yargılı davranmamalıyız.

3. ETKİNLİK

Metindeki olayların oluş sırasını dikkatle düşününüz. Aşağıdaki görselleri oluş sırasına göre numaralar vererek sıralayınız.

- **Cevap:** 3-4-1-2

4. ETKİNLİK

Aşağıdaki soruları metinden hareketle cevaplayınız.

Tilki, leyleği neden yemeğe davet ediyor?

- **Cevap:** Ona yemek verip, dünya hakkında sorular sormak için davet ediyor.

Leyleğin annesi, neden leyleğin yemeğe gitmesini istemiyor?

- **Cevap:** Ataları tilkilerin kurnaz ve cimri olduklarını söylemiş. Yemeğe giderse tilkinin de aynı şekilde davranacağını düşündüğü için gitmesini istemiyor.

Tilkinin annesi, tilkiye, leylekle ilgili neler söylüyor?

- **Cevap:** Leylek dediğin kibirlidir. Kafasını eğerek hep kendini seyreder. Madem öyle, ona yayvan tabakta çorba vermek gerekir. O zaman kafasını şöyle büker, böyle eğer, diz çöker, çorbayı içmek istedikçe rezil olur. Kibirli kibirlili duruşunun cezasını böyle çeker.

Leylek, tilkiye hediye olarak ne götürüyor?

- **Cevap:** Leylek bir vazo götürüyor ama hediye olarak değil. Yemeği rahatça yiyebilmek için vazoyu kullanmayı düşünüyor. Fakat tilki bunu hediye sanıyor.

Tilki, leyleği nasıl karşılıyor?

- **Cevap:** Bando takımıyla, şiir okutarak, sevinçle karşılıyor.

Leylek ve tilki neler konuşuyorlar?

- **Cevap:** Leylekler ve gökyüzü hakkında konuşuyorlar.

Tilki, leyleğe hediye olarak ne götürüyor?

- **Cevap:** Ayna götürüyor.

Leyleğin, tilkinin kendisine yaklaşımını görünce utanmasının nedeni nedir?

- **Cevap:** Çünkü tilkiye karşı ön yargılı davranmıştır. Fakat tilki hiç de düşündüğü gibi biri çıkmamıştır.

5. ETKİNLİK

Gerçek anlam: Bir kelimenin aklımıza ilk gelen anlamıdır. Kelimelerin, sözlükte yer alan ilk anlamları gerçek anlamlarıdır. Kelimelerin gerçek anlamlarına sözlük anlamı da denir: “Bugün hava soğuk.” cümlesindeki tüm kelimeler gerçek anlamındadır.

Mecaz anlam: Bir ilgi veya benzetme sonucu kelimenin gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı anlamlarına mecaz denir. Mecaz anlamda kullanılan kelimeler, genellikle soyut anlam kazanır: “Bana neden soğuk davranıyorsun?” cümlesinde “soğuk” kelimesi mecaz anlamlıdır.

Terim anlamı: Bir kelimenin bilim, sanat, spor ya da meslek alanına özgü kavramları karşılığında kazandığı anlama terim anlamı adı verilir: “Okul, öğrenci, öğretmen, karne” kelimeleri eğitim öğretimle ilgili terimlerdir.

Leylak ile Tilki” metninde geçen gerçek, mecaz ve terim anlamlı kelimeleri aşağıdaki tabloda uygun yerlere yazınız.

Gerçek anlamlı kelimeler	Mecaz anlamlı kelimeler	Terim anlamlı kelimeler
yemek	tatsızlık	
imrenmek	bozulmak	
danışmak		
çorba		

b. “Bozulmak” kelimesinin sözlükteki anlamlarını inceleyiniz. Kelimenin gerçek veya mecaz anlamlarını yanlarına yazınız.

1. Bozma işine konu olmak (**gerçek**)
2. Yiyeceğin kokması, yenilemeyecek duruma gelmesi, ekşimesi (**gerçek**)
3. Dağılmak, bozguna uğramak (**gerçek**)
4. Bir aracın arızalanması (**gerçek**)
5. İyi ve değerli niteliğini yitirmek (**mecaz**)
6. Bir şeye kızmak, içerlemek (**mecaz**)
7. Sağlığını yitirip zayıflamak (**mecaz**)

Metinden “bozulmak” kelimesini bulunuz. Kelimenin, metinde kaçınıcı anlamıyla kullanıldığını açıklayınız.

- **Cevap:** “Leylak bozalsa da belli etmedi.” 6. anlamıyla kullanılmıştır.

6. ETKİNLİK

“Tilki ile Leylek” metninden alınan aşağıdaki paragrafı okuyunuz.

Şair dostu karga, o gün için bir şiir yazdı tilkiye, annesiyle elbirliği edip öyle bir sofraya hazırladılar ki değil bir leylek, beş leylek gelse karnı doyardı.

“Şu davetlerde neden böyle bol bol yemek yaparız bilmem ki...” dedi anne tilki, “Boşuna harcıyoruz her şeyi, çöpe döneceğiz, yazık...”

Tilki, neşesini bozmak istemediği için olacakları iyi tarafından düşündü: “Artarsa dostlarımıza dağıtırız anneciğim. Bu yemeğe hiçbir şey olmaz. Yeter ki paylaşalım!” dedi.

a. Tilkinin sözlerinden hareketle yiyecekleri israf etmemenin önemi konusunda bir konuşma yapınız. Konuşmanızı yaparken kurallara uygun hareket etmeyi unutmayınız. Ayrıca konuşmanızı destekleyecek örnekleri doğru yerde kullanınız. Arkadaşlarınızı dinlerken nezaket kurallarına uyunuz.

- **Cevap:** Yaşayabilmek için beslenmemiz gerekiyor. Beslenme ihtiyacımızı yiyeceklerden sağlarız. Yiyeceklere sahip olmak için de ya kendimiz yetiştirmemiz ya da satın almamız gerekir. İhtiyacımızdan fazla yiyeceğe sahip olmamız, onların zamanla bozulmasına neden olur. Bozulan yiyecekleri yiyemeyiz, çöpe atarız. Bu israftır. Yiyecekleri israf edersek, ileride yiyecek sıkıntısı çekebiliriz. Çünkü yiyecek kaynakları sınırlıdır. Yiyeceği verdiğimiz para boşa gider. Bu parayı yerine koymak için daha çok çalışmak zorunda kalırız. Yiyecek olmadan da çalışamayız. Bu nedenle yiyecek israfı yapmamalıyız. İhtiyacımız kadar yemeli, fazla yiyeceklerimizi değerlendirmenin yolunu bulmalı ya da diğer insanlarla paylaşmalıyız.

b. Yiyeceklerinizi israf etmemek için evinizde neler yaptığınızı aşağıdaki yazma alanına yazınız.

- **Cevap:** Yiyecekleri israf etmemek için ihtiyacımız kadar yiyecek alırız. Fazla yiyecekleri uygun saklama koşullarında (derin dondurucu, konserve, kurutma vs.) saklarız.

Yazınızı bitirdikten sonra tekrar okuyarak tespit ettiğiniz yazım ve noktalama yanlışları varsa bunları düzeltiniz. Yazınızı arkadaşlarınıza okuyunuz.

Sonraki Derse Hazırlık

Dürüstlük ve doğrulukla ilgili karikatürler araştırınız. Bulduğunuz karikatürlerden birkaçını sınıfa getiriniz.

- **Cevap:** İnternette araştırma yaparak dilediğiniz karikatürü ekleyebilirsiniz.